

เพศและพฤติกรรมการออมใน สปป.ลาว

มนีพร ชื่นชม* และ ทองใหญ่ อัยยะวรากุล**

รับวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2566
แก้ไขวันที่ 15 กรกฎาคม 2566
ตอบรับตีพิมพ์ 17 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน งานวิจัยเชิงประจักษ์ในประเทศลาวที่ศึกษาเกี่ยวกับการออมของภาคครัวเรือนยังมีไม่เพียงพอ การศึกษาส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดและการออมในรูปแบบเงินสดเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านข้อมูล งานวิจัยนี้จึงถือเป็นงานศึกษาครั้งแรกของประเทศลาวที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเพศของหัวหน้าครัวเรือนในประเทศลาวต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในรูปแบบการออมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้แบบจำลองโพรบิตและแบบจำลองโทบิต ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10,741 ครัวเรือนทั่วประเทศ จากชุดข้อมูลการสำรวจแรงงานในประเทศ สปป.ลาว ที่ศูนย์สถิติแห่งประเทศลาวจัดสำรวจขึ้นเป็นครั้งแรก ผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะออมและมีจำนวนเงินออมสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงกลับมีแนวโน้มที่จะลงทุนในสินทรัพย์ประเภทบ้านสูงกว่า การศึกษานี้สามารถชี้ให้เห็นมุมมองที่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของอิทธิพลที่ส่งผลต่อการออม และสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งถึงปัจจัยด้านเพศที่ส่งผลต่ออัตราการออมในระดับครัวเรือนของลาว เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนระดมเงินออมและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการเงิน และการลงทุน

คำสำคัญ: เพศ, การออมครัวเรือน, แบบจำลองโพรบิต, แบบจำลองโทบิต, สปป.ลาว

* นักศึกษาปริญญาโท - หลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) 148 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 - Email: Aemaniphone@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์- คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) 148 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 - Email: Tongyai@gmail.com.

Gender Differences In Saving Behaviors, Lao PDR

Maniphone Suensom* and Tongyai Iyavarakul**

Received February 19, 2023

Revised July 15, 2023

Accepted July 17, 2023

Abstract

At present, there is insufficient empirical research in Laos on household savings. Most studies used a sample in the province and saving in cash due to the limitation of data. This is the first research in Laos that examines the role of gender of household head on household saving behaviors in both formal and informal savings. We analyze data from a sample of 10,741 households from Lao PDR Labor Force Survey 2010, the first survey in Lao PDR conducted by the National Statistical Office of Laos, using Probit and Tobit model and find that while male household heads have a statistically higher propensity to save and a statistically higher amount savings, female household heads tend to invest more in durable household assets. These findings demonstrate the importance of understanding gender relations at the household level in planning for savings mobilization and in the formulation of financial and investment policies.

Keywords: Gender, Household saving, Logit model, Probit model, Lao PDR

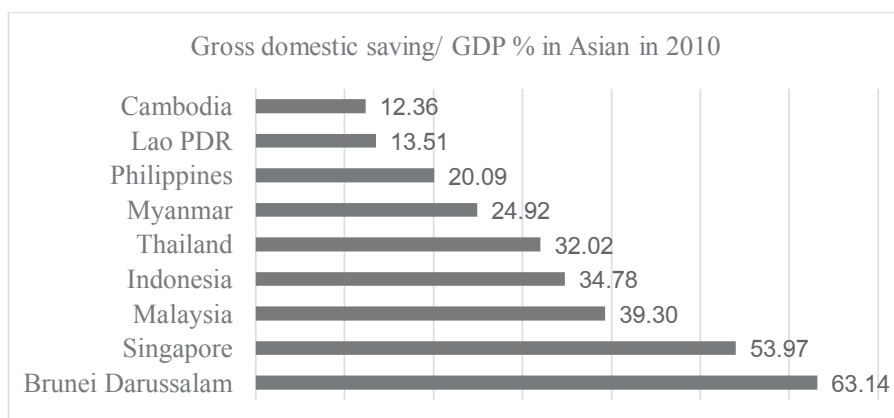
* Graduate Student, Master in Business Economics Program - Graduate School of Development Economics, National Institute of Development Administration, 148 Serithai Road, Klong-Chan, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand - Email: Aemaniphone@gmail.com.

** Assistant Professor of Economics, Graduate School of Development Economics, National Institute of Development Administration, 148 Serithai Road, Klong-Chan, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand - Email: Tongyai@gmail.com.

1. บทนำ (Introduction)

การออมของภาคครัวเรือนเป็นเงินทุนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการลงทุนและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยที่ศึกษานโยบายและปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดระดับและอัตราการออมภายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงมีความสำคัญกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเศรษฐกิจในประเทศเผชิญกับวิกฤติกระแสการเงินที่ผันผวนและอัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวน การออมภายในประเทศจึงกลายเป็นเรื่องสำคัญต่อนโยบายการเงินและการคลังของประเทศ ถ้าหากว่าในประเทศมีระดับการออมสูงเพียงพอต่อความต้องการของการลงทุนและการพัฒนาของประเทศแล้ว การอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาจะลดน้อยลง ประเทศลาวเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาและมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมากสำหรับการพัฒนาประเทศ แต่การออมในประเทศลาวยังมีน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ปี ค.ศ. 2010 ประเทศลาวมีอัตราการเติบโตของการออมในประเทศต่อจีดีพี (Gross Domestic Saving/GDP) อยู่ที่ร้อยละ 13.51 ซึ่งประเทศลาวเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตของการออมที่น้อยสุดอันดับที่สองรองมาจากอันดับที่หนึ่งคือประเทศกัมพูชา และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศลาวกับประเทศอื่น ๆ ที่มีอัตราการเติบโตของการออมในอันดับที่ถัดมา เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ เมียนมาร์ และไทย พบว่า ประเทศลาวมีอัตราการเติบโตของการออมในประเทศน้อยกว่าประเทศฟิลิปปินส์ 1.49 เท่า น้อยกว่าประเทศเมียนมาร์ 1.84 เท่า และน้อยกว่าประเทศไทย 2.37 เท่า ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1: แสดงอัตราการเติบโตของออมในประเทศต่อจีดีพีในอาเซียน

แหล่งที่มา : World Bank, 2022

หมายเหตุ : Gross domestic savings are calculated as GDP less final consumption expenditure (total consumption)

ระดับการออมในประเทศลาวตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 ปริมาณการออมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่เป็นการขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงเรื่อย ๆ จนมาถึงปี ค.ศ. 2010 ที่มีปริมาณการออมในประเทศ 963.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงอยู่ที่ร้อยละ 13.51 จากร้อยละ 17.17 ปริมาณการออมในประเทศ 1002.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2009 ดังแสดงในภาพที่ 1.2 โดยงานวิจัยของ Kobsak Pootrakool, Kiatipong Ariyapruchya, and Thammanoon Sodsrichai (2005) พบว่า การออมของประเทศที่มีแนวโน้มลดลง มีองค์ประกอบที่สำคัญมาจากการออมภาคครัวเรือน ในขณะที่การออมภาคครัวเรือนชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชนโดยรวม เพราะการออมของบุคคลในครัวเรือนจะแสดงถึงผลทางเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจากความสามารถในการจัดการทางการเงิน การออมครัวเรือนยังช่วยสร้างสวัสดิการให้กับสมาชิกในครอบครัว เสริมสร้างเกราะป้องกันต่อเหตุการณ์ไม่คาดคิดให้กับครัวเรือน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความมั่งคั่งและความมั่นใจในการมีรายได้อย่างเพียงพอหลังเกษียณ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการออมของครัวเรือนมีความสำคัญกับประชาชนที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมาก (Oxford Economics, 2014) และการพัฒนาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนยังส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

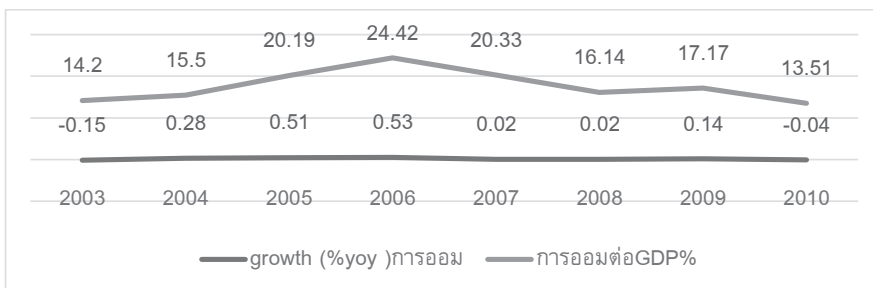
ภาพที่ 2: แสดงปริมาณการออมในประเทศลาวต่อจีดีพี (ดอลลาร์สหรัฐ)

แหล่งที่มา : World Bank, 2022

หมายเหตุ : Gross domestic savings are calculated as GDP less final consumption expenditure (total consumption)

ภาพที่ 3: แสดงอัตราการเติบโตของออมในประเทศลาวต่อจีดีพี

แหล่งที่มา : World Bank, 2022

หมายเหตุ : Gross domestic savings are calculated as GDP less final consumption expenditure (total consumption)

แนวคิดเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynes, 1936) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า แรงจูงใจที่ทำให้คนออมเงินมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีต่าง ๆ อย่างเช่น สมมติฐานวัฏจักรชีวิต ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย แบบจำลองของมรดกเชิงกลยุทธ์ การออมเพื่อความต้องการในการซื้อสินค้าคงทน การออมเนื่องจากผลตอบแทนและการเพิ่มค่าขึ้นของสินทรัพย์ การออมเพื่อการลงทุนทางธุรกิจ การออมเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต ตลอดจนอิทธิพลของโครงสร้างอายุของประชากร นอกจากนี้ Smith (1990) ได้กล่าวไว้ว่ายังมีผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบายภาษีและสวัสดิการสังคม นอกเหนือจากปัจจัยเหล่านี้แล้วปัจจัยของความแตกต่างระหว่างเพศของหัวหน้าครัวเรือนก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม และต้องการงานศึกษาเพิ่มเติม งานวิจัยของ Munozmoreno, Tandrayen-Ragoobur, Seetanah, Sannasse, and Raja (2013) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน เมื่อมีพฤติกรรมในการออมที่มีความแตกต่างกันจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้มีการถือครองทรัพย์สินและความมั่งคั่งที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเข้าใจพฤติกรรมออมของเพศชายและเพศหญิงจะช่วยวางแผนทางการเงินและการออมในภาคครัวเรือนได้ดียิ่งขึ้น Fisher (2010)

หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะได้รับค่าจ้างและค่าตอบแทนที่สูงกว่า โดย McLennan (2018) สืบจากข้อมูลพบว่าเงินเดือนพื้นฐานของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิงประมาณร้อยละ 25 ในมาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย และสูงกว่าประมาณร้อยละ 5 ในสิงคโปร์และฮ่องกง เนื่องจากลักษณะทางกายภาพระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่แตกต่างกัน ทำให้แนวโน้มของรายได้แตกต่างกันตามไปด้วย อย่างเช่นในลักษณะของการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ซึ่งเพศชายมักจะทำงานที่มีความเสี่ยงมากกว่าเพศหญิง เพศชายจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับผลตอบแทนจากความเสี่ยงนั้นสูงกว่านั่นเอง ถึงแม้ว่าจะอยู่ในอาชีพเดียวกัน เช่นเดียวกันกับในประเทศลาวที่มีกฎหมายแรงงานในปี ค.ศ. 1994 ได้มีกำหนดให้ค่าจ้างมีความเท่าเทียมกันสำหรับเพศชายและเพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามเงื่อนไขดังกล่าวบังคับใช้ได้เฉพาะกับพนักงานภาครัฐเท่านั้น ดังนั้นความแตกต่างทางด้านของเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทนระหว่างเพศชายและเพศหญิงก็ยังคงพบเห็นเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะในองค์กรเอกชนและภาคธุรกิจ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสังคมลาวมีความเจริญก้าวหน้าและมีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย “มากขึ้นกว่าเดิม” แต่มีงานวิจัยของ ลำพอง คัญทะสวัน (2551) พบว่าผู้หญิงบางคนที่ย้ายอยู่ในตัวเมืองคงตำแหน่งทางสังคมของตัวเองไม่ให้เกินหรือเพียงแต่ให้เท่าเทียมกับผู้ชายเท่านั้น สำหรับผู้หญิงในชนบทแล้วสถานะทางสังคมยังเปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะด้วยระบบคุณค่าทางประเพณี และวัฒนธรรมที่เป็นตัวกำหนดบทบาทให้ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้ความเป็นรองต่อเพศชาย ไม่ว่าจะเป็นสามี พี่ชาย น้องชาย หรือลูก เป็นต้น โดยถือว่าผู้ชายเป็นเพศที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำครอบครัว

งานวิจัยของ Alemu (2021) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงส่วนใหญ่มักจะเป็นแม่หม้าย ไม่แต่งงาน หย่าร้าง หรือ แยกกันอยู่กับสามี นอกจากนี้โดยทั่วไปผู้หญิงยังมีแนวโน้มที่จะมีอายุขัยยืนยาวกว่าผู้ชาย จากผลสำรวจแรงงานในประเทศลาวปี ค.ศ. 2010 พบว่าประชากรในช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ความมั่นคงทางการเงินของผู้หญิงมีความเสี่ยงมากขึ้นหลังเกษียณอายุโดยเฉพาะผู้หญิงที่มีรายได้ต่ำ ผลกระทบจากระดับรายได้ที่ต่ำกว่าของผู้หญิงยังส่งผลให้มีทรัพยากรสำหรับการออมและการลงทุนน้อยลง หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย การที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีเงินออมที่มากจึงเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งของคนกลุ่มนี้ ตามสมมติฐานนี้ผลกระทบของสถานะทางเพศต่อการออมมีความสำคัญอย่างยิ่ง การศึกษาปัจจัยตามทฤษฎีต่าง ๆ พร้อมกับพฤติกรรมแตกต่างทางด้านเพศต่อการออม อาจส่งผลให้เกิดมุมมองที่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของอิทธิพลที่ส่งผลต่อการออมเพิ่มขึ้นอีกด้วย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม และ ปริมาณการออมภาคครัวเรือนหรือไม่อย่างไร? ปัจจุบันงานวิจัยเชิงประจักษ์ในประเทศลาวที่ศึกษาเกี่ยวกับการออมของภาคครัวเรือนยังมีไม่เพียงพอ การศึกษาส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดและการออมในรูปแบบเงินสดเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านข้อมูล งานวิจัยนี้จึงถือเป็นงานศึกษาคั้งแรกของประเทศลาวที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนในประเทศลาวที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผลการศึกษานี้จะสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งถึงด้านเพศที่ส่งผลต่ออัตราการออมในระดับครัวเรือนของลาว และมีประโยชน์อย่างยิ่ง

2. ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่ลักษณะเฉพาะทางประชากรเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการออมเงินในระดับครัวเรือน โดยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้: Bui (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของครัวเรือนของประเทศเวียดนาม ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี ค.ศ. 1992 โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4,800 ครัวเรือน ใช้แบบจำลองโลจิต (The Multinomial Logit Model) การศึกษาพบว่าสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนในเวียดนามอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการออมและความมั่งคั่งของครัวเรือนหนึ่งในนั้นคือ ปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนทำให้พฤติกรรมการออมของแต่ละครัวเรือนแตกต่างกัน เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีความสามารถในการบริหารและจัดระเบียบงานบ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตร เผชิญกับแหล่งรายได้ที่จำกัดของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงจะจัดการการใช้จ่ายของครัวเรือนอย่างระมัดระวังมากขึ้น ส่งผลให้มีปริมาณการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย สินทรัพย์ที่นิยม

ในการถือครองมากที่สุดคือทองคำและดอลลาร์สอดคล้องกับการศึกษาของ Seguino and Floro (2003) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่แตกต่างระหว่างเพศของหัวหน้าครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการออม ใช้ข้อมูลพาแนลที่มีความแปรปรวนของประชากรสองกลุ่มที่เท่ากันและแตกต่างกัน (Pooled and Non-pooled) จากประเทศกัวเตมาปี ค.ศ. 1975-1995 เพื่อพิจารณาถึงสาเหตุแนวโน้มการออมของเพศหญิงและเพศชายที่มีความแตกต่างกันและการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างของเพศหญิงเมื่อเทียบกับค่าจ้างของเพศชายในครัวเรือน การศึกษาพบว่าการเพิ่มรายได้ของผู้หญิงจะเพิ่มการออมในครัวเรือนและส่งผลกระทบต่ออัตราการออมในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย เช่นเดียวกับการศึกษาของ Abdelkhalik, Arestoff, Freitas, and Mage (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการออมของครัวเรือนในประเทศโมร็อกโกตามที่อยู่อาศัยของครัวเรือนทางภูมิศาสตร์ ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี ค.ศ. 2007 โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ครัวเรือน ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) การศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงออมเงินได้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย นอกจากนี้ยังพบว่า สถิติเชิงพรรณนาบ่งชี้ถึงรูปแบบการออมที่คล้ายกันทั้งในชนบทและในตัวเมืองแต่ผลการศึกษาทางเศรษฐมิติไม่มีนัยสำคัญ ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานของทฤษฎีชีวิต ขนาดของครัวเรือนมีผลกระทบเชิงลบเฉพาะในกรณีในเมืองเท่านั้น การศึกษาของ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการออมของครัวเรือนไทยเปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี ค.ศ. 2017 กลุ่มตัวอย่างคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 20 ปี ถึง 85 ปี จำนวน 36,733 ครัวเรือน แบบจำลองการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิ (Binary Logistic Regression) ผลการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงออมเงินได้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย ปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส สอด รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน จำนวนผู้พิการในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานรับค่าจ้างและเงินเดือน ปัจจัยที่ส่งผลในทางลบต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนได้แก่จำนวนเด็กในครอบครัวที่อายุต่ำกว่า 15 ปี การทำงานในภาคการเกษตรกร การเป็นหนี้ และการเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการออมเงินในระดับครัวเรือน ส่วนใหญ่จะชี้ให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีการออมเงินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย แต่อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยบางส่วนที่พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีการออมเงินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง เช่น การศึกษาของ Njung'e (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเพศและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศเคนยา ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี ค.ศ. 2005 โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 13,430 ครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Regression analysis) ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้ชายจะสามารถออมเงินได้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้หญิง อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่คือ 45-65 ปี ปัจจัยด้านรายได้ เพศ และการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวก และปัจจัยด้านสถานภาพการมีงานทำ อายุ และอายุกำลังสองของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบ เช่นเดียวกับการศึกษาของ กรณิศรรัตน์ ดวงใจสืบ (2555) ได้ศึกษา

เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี ค.ศ. 2010 โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 5,500 ครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูงจึงมีแนวโน้มในการออมสูง หากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงจะมีการออมต่ำลง อายุของหัวหน้าครัวเรือนที่มากจะมีการออมลดลง หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงจึงมีแนวโน้มการออมมากกว่า และภาระหนี้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมเงิน คือครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูงมีแนวโน้มในการออมเงินมาก และเมื่อประมาณแบบจำลองด้วยการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า หากรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 มีผลทำให้การออมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงจะมีสัดส่วนการออมต่ำกว่าเพศชายร้อยละ 9.3 ถ้าภาระหนี้ของครัวเรือนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้การออมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.054 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะมีผลทำให้การออมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.1 และหากหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรีจะทำให้การออมเงินมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 103 และร้อยละ 137 เมื่อเทียบกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่จะนิยมออมเงินด้วยวิธีการฝากธนาคาร สำหรับการออมเงินนั้นมีจำนวนครัวเรือนที่ออมเงินทั้งสิ้น 4,011 ครัวเรือน และไม่มีการออมเงินจำนวน 1,489 ครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของ Souksavanh (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนการพัฒนาความเป็นอยู่ในชนบทของจังหวัดหลวงพระบาง ภาคเหนือของประเทศลาว ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี ค.ศ. 2010 ใช้การสุ่ม (A Simple Random Technique) เพื่อรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 312 ครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้ชายจะสามารถออมเงินได้มากกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้หญิง ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะออมในรูปแบบของการเก็บเงินสดไว้ที่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ รายได้ของครัวเรือนส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการเพิ่มเงินออมของครัวเรือน อย่างไรก็ตามอัตราส่วนการพึ่งพาส่งผลกระทบเชิงลบต่อการออมของครัวเรือน การศึกษายังสนับสนุนสมมติฐานของวัฏจักรชีวิตอีกด้วยอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกและอายุกำลังสองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับเงินออมของครัวเรือน

3. วิธีการวิจัย (Research Methodology)

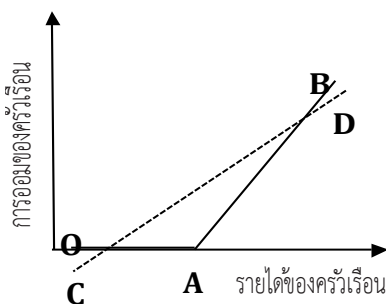
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากชุดข้อมูลการสำรวจแรงงานในประเทศ สปป.ลาว Lao PDR Labor Force Survey ปี ค.ศ. 2010 โดยศูนย์สถิติแห่งประเทศลาวเป็นหน่วยงานที่ทำการสำรวจร่วมกับกรมคุ้มครองแรงงานจัดสำรวจขึ้นเป็นครั้งแรก ลักษณะข้อมูลเป็นภาคตัดขวาง (Cross – Section Data) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10,741 ครัวเรือน 539 หมู่บ้านจากทั่วประเทศ วิธีการเก็บข้อมูลใช้การสุ่มเลือก 20 ครัวเรือนต่อ 1 หมู่บ้าน ตามขนาดของประชากรในแต่ละจังหวัด โดยอ้างอิงจากจำนวนประชากรในแต่ละเขตจังหวัดของประเทศ สปป. ลาว ปี ค.ศ. 2005 เพื่อมาเป็นตัวแทนในการตอบแบบสำรวจในชุดข้อมูลนี้

ในการศึกษาปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลต่อความน่าจะเป็นในการออมหรือไม่ เป็นการศึกษาการประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น (Estimation of Regression Model With Dummy Dependent Variables) โดยใช้แบบจำลองโพรบิท (Probit Model) เนื่องจากเป็นแบบจำลองการอธิบายพฤติกรรมของตัวแปรตามที่มีลักษณะข้อมูลเป็นเชิงคุณภาพ ใช้ในการคาดการณ์ความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นของการเกิดเหตุการณ์ที่เมื่อตัวแปรตาม (Dependent Variable) มีค่าจำกัดอยู่ในช่วงใดช่วงหนึ่งหรือค่าใดค่าหนึ่งระหว่าง 0–1 เช่น เป็นคำตอบประเภทใช่หรือไม่ใช่ เลือกหรือไม่เลือก ถูกหรือผิด ชอบหรือไม่ชอบ ในการศึกษาครั้งนี้คือไม่มีเงินออม ($Y=0$) และมีเงินออม ($Y=1$) ซึ่งมีข้อสมมติว่า การแจกแจงค่าความน่าจะเป็นนั้นมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) แบบจำลองโพรบิทได้ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility Theory) หรือพฤติกรรมทางเลือกอย่างมีเหตุผลโดย McFadden (1973) วิธีคำนวณค่าพารามิเตอร์จะใช้วิธีภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation) โดยที่ Likelihood function (L) คือค่าฟังก์ชันความน่าจะเป็นที่ค่าตัวแปร Y จะเข้าใกล้ค่าจริงหรือเหมือนกับตัวแปร Y ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ($P_1, P_2, \dots, P_n$) เช่น ถ้าคนที่หนึ่งตอบ $Y_1=0$ คนที่สองตอบ $Y_2=1$ ดังนั้น P_1 คือความน่าจะเป็นที่คนที่หนึ่งตอบ $Y_1=0$ และ P_2 คือคนที่สองตอบ $Y_2=1$ นั่นเอง ซึ่งปกติเราจะเก็บข้อมูล N ตัวอย่าง function likelihood คือ $L = \text{Prob}(P_1 * P_2^{***} P_n)$ ดังนั้นการประมาณที่ดีที่สุดเพื่อหาค่า β คือการหาค่า β ที่ทำให้ค่า L สูงที่สุดนั่นเอง เพราะค่าที่ L สูงสุดคือค่าความน่าจะเป็นที่เราจะพยากรณ์ค่า Y ถูกต้องที่สุด ค่าประมาณของสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ที่ได้จากแบบจำลองโพรบิทไม่สามารถบ่งบอกถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม เมื่อค่าของตัวแปรอิสระเพิ่มขึ้น 1 หน่วยได้อย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา เช่นเดียวกับกรณีค่าประมาณของสัมประสิทธิ์ที่ได้จากสมการถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression) โดยปกติการแปลผลสมการถดถอยเชิงเส้นคือ เมื่อค่าของตัวแปรอิสระเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ตัวแปรตามจะเปลี่ยนแปลงเท่ากับ β โดยในกรณีของแบบจำลองโพรบิท สามารถคำนวณค่าของตัวแปรอิสระเพิ่มขึ้น 1 หน่วยได้จากการคำนวณค่า Marginal effect เพื่อทำการแปลผล (Gujarati, 2004)

ในการศึกษาปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการออม ใช้แบบจำลองโทบิท (Tobit Model) ซึ่ง Rousseeuw and Leroy (1987) ได้กล่าวว่าปัญหาค่านอกเกณฑ์ (Outliers) ค่านอกเกณฑ์ในตัวแปรตาม (y-direction outliers) ค่านอกเกณฑ์ในตัวแปรอิสระ (x-direction outliers) จะทำให้เกิดปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ได้ นอกจากนั้นซึ่งเมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้แล้วผลที่ตามมาหากผู้วิจัยใช้ตัวประมาณกำลังสองน้อยที่สุด คือสมการถดถอยที่ได้ไม่แสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นที่ดีบ่อยครั้งที่เมื่อเกิดปัญหาค่านอกเกณฑ์ขึ้นนั้นผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการตัดค่านอกเกณฑ์เหล่านั้นทิ้ง ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้วิจัยได้ผลลัพธ์ที่คลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากค่านอกเกณฑ์ที่ตัดทิ้งนั้นอาจเป็นส่วนหนึ่งของประชากร ไม่ใช่ค่านอกเกณฑ์ที่เป็นค่าที่เกิดจากความผิดพลาด (Bad outliers) ดังนั้นการจัดการกับค่านอกเกณฑ์นั้นใช้หลักคือไม่ตัดค่านอกเกณฑ์นั้นทิ้ง แต่พยายามลดอิทธิพลของค่านอกเกณฑ์นั้นอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้สมการถดถอยนั้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลมากที่สุด จากชุดข้อมูลการสำรวจแรงงานในประเทศ สปป.ลาว ที่นำมาศึกษาจะสังเกตเห็นว่ามีตัวแปรตาม

มีลักษณะที่มีขีดจำกัดล่าง (Left-censoring limit) จะพบบ่อยในข้อมูลที่แสดงคุณลักษณะทางเศรษฐกิจศาสตร์ในชุดข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสังเกตจำนวนมากที่มีค่าเป็น 0 เนื่องจากไม่ได้ออมเงินในช่วงเวลาดังกล่าว (โดยค่าใช้จ่ายมากกว่า หรือ เท่ากับรายได้) ซึ่งไม่สามารถตัดค่าสังเกตเหล่านี้ทิ้งได้ ทั้งนี้เนื่องจากแม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจไม่ได้มีการออมเงิน แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการออมเงินเลย กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจำเป็นต้องถูกนำมาวิเคราะห์ด้วย มิฉะนั้นจะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้เอนเอียงและไม่สอดคล้อง (Biased estimator) พิจารณาภาพที่ 1 จากจุด O ถึงจุด A เป็นข้อมูลของครัวเรือนที่ไม่มีการออมเงินในปีที่ทำการศึกษา

ภาพที่ 4: ความสัมพันธ์ของรายได้กับการออมของครัวเรือน

แหล่งที่มา : ดัดแปลงมาจาก Thipbharos (2015)

จะเห็นว่าเส้นแองเจิล (Engel curve) จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน จากเส้น OA และ AB ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าการออมของครัวเรือนไม่สามารถอธิบายได้ด้วยสมการถดถอยเชิงเส้น ที่สร้างด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด OLS (แทนด้วยเส้นปะ CD) เนื่องจากสมการถดถอยเชิงเส้น CD มีค่าประมาณความชันต่ำเกินไป (Underestimate) ทั้งที่แท้จริงแล้วค่าความชันเป็นดังเส้นตรง AB เมื่อข้อมูลมีลักษณะดังกล่าว จึงได้นำใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโทบิต (Tobit Regression Analysis) โดยมี ตัวแบบถดถอยโทบิตเป็นตัวแทนแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้น โดยเป็นตัวแทนที่นักเศรษฐศาสตร์ชื่อ Tobin (1958) เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้กับข้อมูลที่ตัวแปรตามมีลักษณะตัวแปรตามมีขีดจำกัด (Limited Dependent Variable Model) หรือแบบจำลองการถดถอยที่มีการตัดตอน (Censored Regression Model) วิธีคำนวณค่าพารามิเตอร์จะใช้วิธีการภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation) เช่นเดียวกับแบบจำลองโพรบิต

ในการวิเคราะห์หาครัวเรือนที่มีเงินออม การกำหนดนิยามการออมว่าครัวเรือนนั้นมีเงินออมหรือไม่ คำนวณโดยการนำรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนลบด้วยรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ถ้ามีค่าเป็นบวก หมายความว่าครัวเรือนนั้นมีเงินออม แต่ถ้าติดลบหรือเป็นศูนย์ถือว่าไม่มีเงินออม ทำให้การออมมีค่าสองค่า ได้แก่ มีเงินออม ($Y=1$) และไม่มีเงินออม ($Y=0$) ตัวแปรมีการแจกแจงแบบ

log-normal ใช้วิธีการ take log ของตัวแปรเพื่อลดความเบ้ (Skewness) ของตัวแปรลงให้ข้อมูลใกล้เคียงการแจกแจงปกติมากขึ้นและง่ายต่อการใช้สถิติทดสอบ ในการวิเคราะห์เราต้องการให้ค่าความคลาดเคลื่อนแจกแจงปกติ เพื่อให้การอนุมานทางสถิติในการทดสอบค่าพารามิเตอร์ทำได้ดีเป็นไปตามการสมมติฐาน เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการออมของครัวเรือน และมีปัจจัยของรายได้ของครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลจะมีความเบ้ไปทางขวา (Positively Skewed) ความเบ้บวกของรายได้เป็นความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคมที่มีครัวเรือนที่มีรายได้สูงมีน้อย (รวยกระจุก) ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีมากกว่า (จนกระจาย) จึงทำการ Take Log เพื่อลดความเบ้ของข้อมูลลง โดยให้ปริมาณการออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนให้อยู่ในรูปลอการิทึมฐานธรรมชาติ $\ln(\text{Saving} + 1)$ และ $\ln(\text{income} + 1)$ สกุลเงินเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ การ Take Log ถือว่าเป็น Non-Linear Transformation อย่างหนึ่ง และค่อนข้างจะเป็น Non-Linear Transformation ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายโดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลต่อการออมได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม และ ปริมาณการออมภาคครัวเรือน

ตัวแปร	ความหมาย
ตัวแปรตาม	
Saving decision	ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจออม โดยกำหนดให้ ออม = 1 , ไม่ได้ออม = 0
Saving	ปริมาณเฉลี่ยการออมของครัวเรือน (ลอการิทึมฐาน ธรรมชาติของเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเป็นเงิน ดอลลาร์สหรัฐ)
ตัวแปรต้นด้านคุณลักษณะทั่วไป	
Male	เพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยกำหนดให้ หัวหน้าครัวเรือน เพศชาย = 1; หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง = 0
Age	อายุของหัวหน้าครัวเรือน
Years of education	จำนวนปีการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน
Household size	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 1 คนถึง 21 คน
Urban	ครัวเรือนที่อยู่อาศัยในตัวเมือง = 1; อื่นๆ = 0
Married	หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสสมรส = 1; สถานภาพสมรสโสด หม้าย หย่า แยกกันอยู่ = 0
ตัวแปรต้นด้านคุณลักษณะ	
ทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	
Ln(income)	ลอการิทึมฐานธรรมชาติของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ ครัวเรือนเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ
Debt	ครัวเรือนมีหนี้สิน = 1; อื่นๆ = 0
House owner	ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน = 1; เช่า, อาศัย = 0

4. ผลการศึกษา (Results)

การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของชุดข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: แสดงค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรจากชุดข้อมูลที่ใช้ในการประมาณค่า

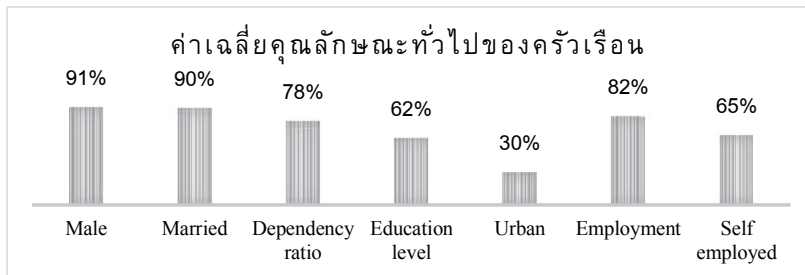
Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Saving decision	10,735	0.89	0.31	0	1
Saving	10,659	93	297.47	0	12,500
Male	10,735	0.91	0.28	0	1
Age	10,734	47	13.14	17	110
Number of kids	10,741	2.55	1.63	0	11
Household size	10,735	5.46	2.19	1	21
Dependency ratio	10,671	0.78	0.72	0	7
Years of education	7,703	6.78	3.63	0	21
Education level	10,713	0.62	0.49	0	1
Married	10,732	0.90	0.30	0	1
Urban	10,735	0.30	0.46	0	1
Employment	10,470	0.82	0.38	0	1
Self employed	10,741	0.65	0.48	0	1
Income in USD	10,713	229.32	1055.15	0	75,000
Expenses in USD	10,672	142.63	918.72	0	72,500
House owner	10,665	0.98	0.15	0	1
Debt	10,684	0.20	0.40	0	1

แหล่งที่มา: การคำนวณของผู้วิจัยจากชุดข้อมูลการสำรวจแรงงานในประเทศ สปป.ลาว ค.ศ. 2010

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรต่างๆ ในการประมาณค่าจากชุดข้อมูลการสำรวจแรงงานในประเทศ สปป. ลาวปี ค.ศ. 2010 มีครอบครัวที่มีเพศชายเป็นหัวหน้าครัวเรือนทั้งสิ้น 9,752 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91.44 เทียบกับครอบครัวที่มีเพศหญิงเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนทั้งสิ้น 913 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.56 เท่ากับว่าใน 100 ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างจะมีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงเพียง 8.5 คน สัดส่วนมีความแตกต่างในแต่ละจังหวัด และจังหวัดที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนสูงสุดคือ นครหลวงเวียงจันทน์ อายุเฉลี่ยของหัวหน้า

ครัวเรือนอยู่ที่ 47 ปี หัวหน้าครัวเรือนที่อายุน้อยที่สุดคือ 17 ปี และอายุเยอะที่สุดคือ 110 ปี ส่วนใหญ่จะแต่งงานแล้วคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90 หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสโสด หม้าย หย่า แยกกันอยู่มีสัดส่วนร้อยละ 10 ขนาดครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5 คนต่อครัวเรือน ครัวเรือนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดมีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 21 คน มีจำนวนลูกสูงสุด 11 คน ครัวเรือนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท โดยทั่วไปครัวเรือนมีจำนวนลูกเฉลี่ยอยู่ที่ 2-3 คนต่อครัวเรือน มีผู้สูงอายุในครัวเรือนมากที่สุดอยู่ที่ 4 คน คิดเป็นอัตราการพึ่งพาร้อยละ 78 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่พบมากที่สุดคือมัธยมศึกษาตอนต้น สัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ที่ร้อยละ 62 ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองมีสัดส่วนร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีสัดส่วนร้อยละ 70 นอกจากนี้ยังพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีงานทำประจำคิดเป็นร้อยละ 82 สัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงานร้อยละ 18 โดยส่วนใหญ่ประกอบกิจการส่วนตัวคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65

ภาพที่ 5: ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

จากผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีการออมเงินมีสัดส่วนร้อยละ 89 ของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละครัวเรือนมีเงินออมเฉลี่ยที่ 93 ดอลลาร์ต่อเดือน ครัวเรือนที่มีเงินออมสูงสุดเท่ากับ 12,500 ดอลลาร์ต่อเดือน (ที่อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับ 8,000 กีบ) โดยแต่ละครัวเรือนมีรายรับเฉลี่ย 229 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน โดยครัวเรือนที่มีรายรับสูงสุดเท่ากับ 75,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 143 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน โดยครัวเรือนที่มีรายจ่ายสูงสุดเท่ากับ 72,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้อยู่ที่ร้อยละ 20 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยของตัวเองสูงถึงร้อยละ 98 มีเพียงร้อยละ 2 ของครัวเรือนที่เช่าและอาศัย

ภาพที่ 6: ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

ในการวิเคราะห์ปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อความน่าจะเป็นในการตัดสินใจที่จะออมหรือไม่นั้น นำใช้แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) ในการวิเคราะห์โดยตัวแปรตามเป็นการตัดสินใจที่จะออม (Saving Decision) ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรด้านคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 1 ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อปริมาณการออมหรือไม่นั้น นำใช้แบบจำลองโทบิต (Tobit Model) ในการวิเคราะห์โดยตัวแปรตามเป็นปริมาณเฉลี่ยการออมของครัวเรือน $\ln(\text{Saving}+1)$ ที่อยู่ในรูปของลอการิทึมฐานธรรมชาติของเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (หน่วยเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ) และ ตัวแปรต้นจะใช้เหมือนกับในแบบจำลองโพรบิต ผลการศึกษาตัวเลขของแบบจำลองโพรบิตคือจะได้ผลลัพธ์แสดงในรูปของผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ของแบบจำลองโทบิตจะให้ผลลัพธ์ในรูปแบบของค่าสัมประสิทธิ์การประมาณโดยตรง

การวิเคราะห์ปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมออมประมาณการแบ่งเป็น 3 สมการ ดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

สมการที่ (1) เริ่มการศึกษาด้วยการวิเคราะห์โดยรูปแบบพื้นฐานการถดถอย (Simple Regression) ของตัวแปรต้น 1 ตัว คือ เพศของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย และตัวแปรตาม 1 ตัวพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อความน่าจะเป็นในการตัดสินใจที่จะออมในแบบจำลองโพรบิต และปริมาณการออมในแบบจำลองโทบิต

ตารางที่ 3: ผลการศึกษาแบบจำลองโพรบิท (Probit Model) และโทบิท (Tobit Model)

Variable	(1)		(2)		(3)		(3.1)	
	Probit	Tobit	Probit	Tobit	Probit	Tobit	Probit	Tobit
Male	0.017 (0.011)	0.054 (0.069)	-0.012 (0.018)	-0.266** (0.133)	0.014 (0.019)	0.152* (0.089)	0.0277* (0.015)	0.171*** (0.062)
Age			0.0001 (0.0003)	0.017*** (0.002)	- (0.0003)	- (0.001)	- (0.0003)	- (0.001)
Years of education			0.003*** (0.001)	0.08*** (0.006)	- (0.001)	- (0.004)	- (0.001)	- (0.004)
Household size			-0.003** (0.01)	-0.018* (0.01)	-0.003** (0.001)	- (0.031*** (0.007)	-0.003** (0.001)	- (0.031*** (0.007)
Urban			0.023*** (0.007)	0.685*** (0.046)	- (0.008)	- (0.172*** (0.033)	- (0.023*** (0.008)	- (0.172*** (0.033)
Married			0.041* (0.023)	0.341*** (0.124)	0.014 (0.017)	0.024 (0.083)	-	-
Ln(income)					0.064*** (0.003)	1.201*** (0.014)	0.064*** (0.003)	1.201*** (0.014)
Debt					- (0.052*** (0.008)	- (0.245*** (0.036)	- (0.052*** (0.008)	- (0.245*** (0.036)
Houseowner					0.049** (0.024)	0.222** (0.114)	0.05** (0.025)	0.223*** (0.114)
Observation	10,659	10,659	7,640	7,640	7,597	7,597	7,597	7,597
Pseudo R^2	0.000	0.000	0.009	0.026	0.131	0.210	0.131	0.210

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 1, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 5, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 10, เครื่องหมายในวงเล็บคือ ทิศทางความสัมพันธ์ทางทฤษฎี, ค่าในวงเล็บคือ Robust Standard Error ของค่าสัมประสิทธิ์ที่ประเมินได้, Pseudo R² (McFadden's R²) คือค่าทางสถิติที่บ่งบอกว่าตัวแปรอิสระสามารถตัวแปรตามได้ดีเพียงใด โดยมียค่าอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่ง ค่าหนึ่งหมายถึงตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้สมบูรณ์ ค่าศูนย์คือไม่สามารถอธิบายได้เลย

สมการที่ (2) จากตารางที่ 3 ได้ควบคุมปัจจัยทางด้านคุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือนให้คงที่ โดยมี อายุ จำนวนปีการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในเขตตัวเมือง และสถานภาพสมรส ผลการศึกษาตามแบบจำลองโพรบิต (Probit Model) พบว่าตัวแปรหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายและตัวแปรด้านอายุ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อความน่าจะเป็นในการตัดสินใจที่จะออม แต่จำนวนปีการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาศัยในเขตตัวเมือง และสถานภาพสมรส ส่งผลต่อความน่าจะเป็นต่อการตัดสินใจที่จะออมเพิ่มขึ้น ส่วนขนาดของครัวเรือนส่งผลต่อความน่าจะเป็นต่อการตัดสินใจที่จะออมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาตามแบบจำลองโทบิต (Tobit Model) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายและขนาดของครัวเรือนส่งผลลบต่อปริมาณการออม จำนวนปีการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรส และที่อาศัยอยู่ในเขตตัวเมืองส่งผลบวกต่อปริมาณการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าหากเปรียบเทียบกันระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายและครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ทั้ง 2 ครัวเรือนที่มีอายุเท่ากัน มีการศึกษาที่เท่ากัน อยู่ในตัวเมืองเหมือนกัน แต่งงาน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เท่ากัน ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะออมเงินมากกว่าร้อยละ 26.6 จากเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะออมเงินมากกว่าอาจจะเพราะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ควบคุม ผลที่ได้ไม่ได้มาจากปัจจัยเพศของหัวหน้าครัวเรือน ดังนั้นจึงควบคุมปัจจัยด้านคุณลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนโดยกำหนดตัวแปรรายได้ หนี้สิน การเป็นเจ้าของที่ดินและบ้านให้คงที่

สมการที่ (3) จากตารางที่ 3 พบว่า เพศของหัวหน้าครัวเรือนและตัวแปรสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กันสูง (Collinearity) เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว ทำให้ทั้งสองตัวแปรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในชุดข้อมูลนี้ เช่นเดียวกับ อายุของหัวหน้าครัวเรือนยกกำลังสองมีความสัมพันธ์กันสูงกับอายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนลูก และอัตราการพึ่งพิงมีความสัมพันธ์กันสูงกับขนาดของครัวเรือน ดังนั้นจึงไม่รวมตัวแปรดังกล่าวเข้าในการวิเคราะห์ผล

สมการที่ (3.1) จากตารางที่ 3 เป็นรูปแบบการวิเคราะห์ที่ได้ควบคุมตัวแปรอิสระด้านคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาตามแบบจำลองโพรบิต (Probit Model) และผลการศึกษาตามแบบจำลองโทบิต (Tobit Model) เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าในประเทศลาว เพศของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจที่จะออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงร้อยละ 2.77 และมีปริมาณการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงร้อยละ 17.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 5 และร้อยละ 1 ตามลำดับ (ระดับนัยสำคัญทางสถิติของแบบจำลองโพรบิตก่อนคำนวณเป็นค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม) ผลการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับการศึกษาของ Souksavanh (2013) ที่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการออมในครัวเรือนแขวงหลวงพระบาง ประเทศลาว ผลการศึกษาในครั้งนั้นพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็น

เพศชาย มีแนวโน้มที่จะออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ปรากฏการณ์ทางสังคมในลักษณะนี้อาจจะอธิบายถึงรูปแบบโครงสร้างของพฤติกรรมทางสังคมได้ว่าเพศหญิงส่วนใหญ่มีบทบาทในการรับผิดชอบด้านการจัดการครัวเรือน Gugerty (1999) พบว่าเพศหญิงใช้เงินออม เพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับครัวเรือนมากกว่าผู้ชาย ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากขึ้นและทำให้ออมเงินได้น้อยลง

อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นต่อการออมและปริมาณการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 1 เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีอายุเพิ่มขึ้นหนึ่งปี มีผลทำให้ความน่าจะเป็นในการออมจะลดลงร้อยละ 0.1 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.9 ผลการศึกษายืนยันสมมติฐานวัฏจักรชีวิต (The Life Cycle Hypothesis) อายุเป็นตัวกำหนดระดับการออม โดยระดับการออมในวัยเด็กจะติดลบ การออมจะสูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้นจนสูงสุดในช่วงวัยกลางคนและค่อย ๆ มีระดับการออมลดลงเมื่อเข้าสู่วัยชรา ในการศึกษาที่หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงวัยกลางคน ส่งผลให้ในวัยกลางคนเมื่อมีอายุมากขึ้นการออมก็จะลดลงและการออมของผู้สูงอายุในครัวเรือนก็จะลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Bui (2000), Njung'e (2011), กรัณทรรัตน์ ดวงใจสืบ (2555), Souksavanh (2013) และ Alemu (2021)

จำนวนปีการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นต่อการออมและปริมาณการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 1 การศึกษาเพิ่มขึ้นหนึ่งปี มีผลทำให้ความน่าจะเป็นที่จะออมลดลงร้อยละ 0.3 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 3.1 โดยหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงมักจะวางแผนชีวิตที่ดีและจะพยายามเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้วยการพยายามให้มีการศึกษาสูงขึ้นทั้งของตนเองและบุตรหลาน โดยจะลงทุนในการศึกษาให้ลูกเรียนมากขึ้นเพื่ออาชีพในอนาคตของพวกเขาส่งผลให้การออมลดลง ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ Bui (2000), Ahmad and Asghar (2004), Njung'e (2011), กรัณทรรัตน์ ดวงใจสืบ (2555), Souksavanh (2013) และ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562)

ขนาดของครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นต่อการออมและปริมาณการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 5 และ ร้อยละ 1 ตามลำดับ เมื่อขนาดครอบครัวเพิ่มขึ้นหนึ่งคนมีผลทำให้ความน่าจะเป็นที่จะออมลดลงร้อยละ 0.3 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 3.1 สอดคล้องกับการศึกษาของ Abdelkhalek, Arestoff, Freitas, and Mage (2010), Rehman, Faridi, and Bashir (2011), กรัณทรรัตน์ ดวงใจสืบ (2555) และ Souksavanh (2013) ในกรณีที่บุคคลหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของคนในครัวเรือนทั้งหมด เมื่อมีคนเพิ่มขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นส่งผลให้ในครัวเรือนขนาดใหญ่ดังกล่าวสามารถออมได้น้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนขนาดเล็ก และยังอธิบายได้ว่าการที่ สมาชิกในครัวเรือนสามารถพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือแบ่งปันกันหากมีสิ่งที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นกับคนในครัวเรือน ครัวเรือนที่มีสมาชิกมากจึงมีการบริโภคมากขึ้นส่งผลให้การออม

ลดลง ด้วยเหตุนี้ขนาดของครัวเรือนจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับการออม

ครอบครัวที่อาศัยในเขตตัวเมืองมีความสัมพันธ์เชิงลบของความน่าจะเป็นต่อการออมและปริมาณการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 1 ครอบครัวที่อาศัยในเขตตัวเมืองมีความน่าจะเป็นที่จะออมลดลงร้อยละ 2.3 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 17.2 สอดคล้องกับการศึกษาของ Nadeem (2020) เนื่องจากความแตกต่างของความมั่นคงทางรายได้และผลประโยชน์ทางสังคม

รายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความน่าจะเป็นของการออมและปริมาณการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 1 รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีผลทำให้ความน่าจะเป็นที่จะออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 120.1 รายได้ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดความสามารถในการออมของครัวเรือน มีการวิจัยจำนวนมากที่แตกต่างกันโดยใช้วิธีการศึกษาที่ต่างกัน ผลการศึกษาทั้งหมดพบว่ารายได้มีผลเชิงบวกต่อการออมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bui (2000), Abdelkhalek, Arestoff, Freitas, and Mage (2010), Ahmad and Asghar (2004), Njung'e (2011), กรัณท์รัตน์ ดวงใจสืบ (2555), Souksavanh (2013) และ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562)

หนี้สินครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นของการออมและปริมาณการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 1 ครัวเรือนที่มีหนี้สินส่งผลทำให้ความน่าจะเป็นที่จะออมลดลงร้อยละ 5.2 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 24.5 สอดคล้องกับการศึกษาของ Ahmad and Asghar (2004), Souksavanh (2013) และ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) ที่พบว่าการกู้ยืมเงินจะมีแนวโน้มทำให้ผู้มีงานทำกลายเป็นผู้ที่ไม่ออมเงิน โดยครัวเรือนสามารถรักษาปริมาณการบริโภคไว้โดยการกู้ยืมทำให้การออมของครัวเรือนลดลงเนื่องจากยังมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น ยิ่งทำให้การออมลดลง

ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่ดินและบ้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความน่าจะเป็นต่อการออมและปริมาณการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับร้อยละ 5 และร้อยละ 1 ตามลำดับ ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่ดินและบ้านมีผลทำให้ความน่าจะเป็นที่จะออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ปริมาณการออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.3 บ้านเป็นการออมอย่างหนึ่งในรูปทรัพย์สินถาวร เป็นการออมโดยการซื้อทรัพย์สินถาวร (Real assets) สอดคล้องกับการศึกษาของ Tadele (2015) พบว่าครัวเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเองมีการออมเงินที่ดีกว่าคนที่ต้องเช่าบ้าน

นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าเมื่อครัวเรือนมีรายได้เข้ามาในรอบระยะเวลาหนึ่ง ครัวเรือนจะนำรายได้ส่วนหนึ่งแปลงเป็นสินทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นการสะสมความมั่งคั่งและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพในอนาคต ซึ่งรูปแบบการเลือกถือสินทรัพย์ แต่ละครัวเรือนก็必将มีความแตกต่างกันตามฐานะ

รายได้ ในปัจจุบันและรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (Howe, Hargreaves, and Huttty 2008) รูปแบบการถือครองสินทรัพย์ของครัวเรือนจึงเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับรายได้และค่าใช้จ่าย เมื่อเป็นเช่นนี้การที่พิจารณาถึงการออมของครัวเรือนที่มาจากรายได้เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการถือครองสินทรัพย์ของครัวเรือนมาพิจารณาควบคู่ไปด้วย เพราะรายได้ส่วนหนึ่งจะนำไปแปลงเป็นสินทรัพย์ถือไว้เพื่อเป็นหลักประกันในอนาคตหรือถือไว้เพื่อป้องกันการลดค่าเงิน จึงถือว่าการออมเงินในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ อ้างอิงตามลักษณะของสินค้าในทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สินค้าไม่คงทน (nondurable goods) คือการซื้อสิ่งของชนิดใดชนิดหนึ่งแล้วสิ่งของชนิดนั้นจะสิ้นเปลืองหรือใช้หมดไป เช่น น้ำดื่ม อาหาร ยารักษาโรค น้ำมันเชื้อเพลิง ฯลฯ
2. สินค้าคงทน (durable goods) คือการซื้อสิ่งของอย่างใด อย่างหนึ่งโดยสิ่งของนั้นยังคงใช้ได้อีกสินค้าที่คาดว่าจะมีช่วงอายุการใช้งานอย่างน้อยสามปี เป็นสินค้าที่ใช้ประโยชน์ได้นาน เช่น บ้านเรือน รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ เตารอบ เครื่องซักผ้า เครื่องบิน เรือ ทวี ตู้เย็น พัดลม โทรทัศน์ ฯลฯ

เนื่องจากสินค้าคงทนเป็นสิ่งของที่สามารถใช้ประโยชน์ได้นานมีอายุการใช้งานเกิน 1 ปีขึ้นไปจึงถือว่าการออมสินทรัพย์ในครัวเรือน นอกจากนี้ปศุสัตว์ขนาดเล็กของครัวเรือนสัตว์เศรษฐกิจที่นำมาเลี้ยงเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง เช่น เพื่อใช้งาน และเป็นอาหาร เป็นต้น สัตว์เศรษฐกิจมีทั้งสัตว์สี่เท้า เช่น โค กระบือ ม้า แพะ แกะ สุกร และสัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่ ห่าน ไก่วง เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์นับว่าเป็นอาชีพที่ติดอย่างหนึ่งของเกษตรกร การเลี้ยงสัตว์ของครัวเรือนก็ถือเป็นการออมรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากสามารถนำไปแลกเปลี่ยนและก่อให้เกิดรายได้อีกด้วย ทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องในรูปของสินทรัพย์บริโภคในครอบครัว

ตารางที่ 4: แสดงค่าสถิติเบื้องต้นของการออมสินทรัพย์ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย และหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง

รูปแบบสินทรัพย์	ค่าเฉลี่ยหัวหน้าครัวเรือน (Mean)		
	ชาย	หญิง	ทั้งหมด
รถยนต์	0.13	0.10	0.13
รถไถนา	0.33	0.23	0.32
รถมอเตอร์ไซด์	0.71	0.65	0.70
รถจักรยาน	0.40	0.34	0.40
รวมพาหนะ	1.57	1.33	1.55
โทรทัศน์, วิทยุ	1.97	2.08	1.98
เครื่องซักผ้า, ตู้เย็น และอื่นๆ	0.89	1.25	0.92
คอมพิวเตอร์	0.06	0.08	0.07
จักรเย็บผ้า	0.12	0.16	0.12
โทรศัพท์	0.85	0.91	0.85
รวมสินทรัพย์คงทนในครัวเรือน	3.90	4.49	3.95
ควาย	0.94	0.55	0.91
วัว	2.14	1.23	2.06
แพะ	0.32	0.14	0.31
หมู	1.37	0.61	1.31
เป็ด	4.08	2.73	3.97
ไก่	12.43	6.54	11.93
สัตว์เลี้ยงอื่นๆ	0.43	0.23	0.41
รวมสัตว์เลี้ยง (จำนวนตัว)	21.54	11.82	20.71
ที่ดิน	44.53	22.45	42.64
ที่ไร่, ที่นา	43.24	7.30	40.16
ที่ดินอื่นๆ	436.38	0.44	399.06
รวมที่ดิน (หน่วยเฮกตาร์)	508.33	29.71	467.25

แหล่งที่มา : การคำนวณของผู้วิจัยจากชุดข้อมูลการสำรวจแรงงานในประเทศ สปป.ลาว ค.ศ. 2010

จากข้อมูลได้จัดแบ่งการถือครองของหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและเพศหญิง ตามหมวดหมู่ทรัพย์สิน โดยมี พาหนะ (รถยนต์ รถไถนา รถมอเตอร์ไซด์ รถจักรยาน) สินทรัพย์คงทนในครัวเรือน (โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น คอมพิวเตอร์ จักรเย็บผ้า โทรศัพท์และอื่นๆ) สัตว์เลี้ยง (ควาย วัว แพะ หมู เป็ด ไก่ และอื่นๆ) และที่ดิน (ที่ไร่ ที่นา และที่ดินอื่นๆ) แสดงในตารางที่ 4 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายที่มีการถือครองพาหนะเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 คน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกับการค่าเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงที่มีการถือครองพาหนะเท่ากับ 1.33 คน ส่วนค่าเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเพศชายที่มีการถือครองสินทรัพย์คงทนในครัวเรือนเท่ากับ 3.90 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงที่มีการถือครองสินทรัพย์คงทนในครัวเรือนเท่ากับ 4.49 การออมของหัวหน้าครัวเรือนเพศชายที่เป็นสัตว์เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.54 ตัว มากกว่าการออมของหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงที่เป็นสัตว์เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.82 ตัว นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยการออมของสินทรัพย์ประเภทที่ดินของหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีจำนวน 508.33 เฮกตาร์มากกว่าการออมของหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.71 เฮกตาร์

ตารางที่ 5 : ผลการศึกษาการออมสินทรัพย์ในแบบจำลองทอบิท (Tobit Model)

Variable	Vehicle	HH durable asset	Livestock
Male	0.291*** (0.048)	-0.478*** (0.101)	13.719*** (1.515)
Age	0.02*** (0.001)	0.06*** (0.002)	0.245*** (0.035)
Years of education	0.042*** (0.004)	0.181*** (0.007)	0.135 (0.121)
Household size	0.039*** (0.006)	-0.043*** (0.012)	1.152*** (0.183)
Urban	0.057* (0.031)	1.249*** (0.055)	-14.592*** (0.943)
Ln(income)	0.316*** (0.013)	1.018*** (0.026)	1.619*** (0.34)
Debt	0.034 (0.03)	0.138 (0.055)	-1.217 (0.798)
Houseowner	0.138 (0.077)	0.325 (0.159)	8.957*** (2.153)
Observation	7,600	7,582	7,407
Pseudo R^2	0.0736	0.154	0.0093

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 1, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 5, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 10, เครื่องหมายในวงเล็บคือ ทิศทางความสัมพันธ์ทางทฤษฎี, ค่าในวงเล็บคือ Robust Standard Error ของค่าสัมประสิทธิ์ที่ประเมินได้, Pseudo R2 (McFadden's R2) คือค่าทางสถิติที่บ่งบอกว่าตัวแปรอิสระสามารถตัวแปรตามได้ดีเพียงใด โดยมีค่าอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่ง ค่าหนึ่งหมายถึงตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้สมบูรณ์ ค่าศูนย์คือไม่สามารถอธิบายได้เลย

ผลการศึกษาการประเมินการออมของสินทรัพย์ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง ดังแสดงในตารางที่ 5 โดยใช้แบบจำลองทอบิท (Tobit Model) กำหนดให้ตัวแปรตามเป็นปริมาณการออมสินทรัพย์ของครัวเรือนที่เป็นพาหนะ (Vehicle) สินทรัพย์คงทนในครัวเรือน (HH Durable Asset) สัตว์เลี้ยง (Livestock) และที่ดิน (Estate) และตัวแปรต้นด้านคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน (ดังแสดงในตารางที่ 1) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ดิน (Estate) มีความสัมพันธ์กันสูงกับตัวแปรต้นทุกตัว ดังนั้นจึงไม่รวมตัวแปรดังกล่าวเข้าในการวิเคราะห์ผล ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 5 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะออมสินทรัพย์ที่เป็นพาหนะ และสัตว์เลี้ยงมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง โดยหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะออมสินทรัพย์ที่เป็นพาหนะมากกว่าอยู่ร้อยละ 29.1 ปัจจัยด้านอายุ จำนวนปีการศึกษา

ขนาดของครัวเรือน ครอบครัวที่อยู่อาศัยในเขตตัวเมือง และรายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความน่าจะเป็นต่อการออมสินทรัพย์ที่เป็นพาหนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีสัตว์เลี้ยงมากกว่าอยู่ที่ร้อยละ 1,371.9 ปัจจัยด้านอายุ จำนวนปีการศึกษา ขนาดของครัวเรือน รายได้ และครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่ดินและบ้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความน่าจะเป็นต่อมีสัตว์เลี้ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยด้านครอบครัวที่อยู่อาศัยในเขตตัวเมือง ความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นต่อมีสัตว์เลี้ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสินทรัพย์คงทนในครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะอมน้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงร้อยละ 47.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านอายุ จำนวนปีการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความน่าจะเป็นต่อการออมสินทรัพย์คงทนในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยด้านขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นต่อการออมสินทรัพย์คงทนในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการค้นคว้าอ้างอิงยังไม่พบงานวิจัยที่มีผลของการศึกษาที่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ Paxton (2009) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การออมของหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหญิงของประเทศเม็กซิโก ได้ทำการศึกษาการออมของสินทรัพย์ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหัวหน้าครัวเรือนหญิงไว้

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation)

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งให้เห็นมุมมองที่ชัดเจนเกี่ยวกับปัจจัยที่แตกต่างด้านเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ส่งผลต่ออัตราการออมในระดับครัวเรือนของลาว ผลการศึกษาพบว่าใน 100 ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างจะมีครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงเพียง 8.5 คน และ 91.5 คนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย จังหวัดที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนสูงสุดคือนครหลวงเวียงจันทน์ อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนอยู่ที่ 47 ปี แต่งงานแล้วคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90 ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 5 คนต่อครัวเรือน จำนวนลูกเฉลี่ยอยู่ที่ 2-3 คนต่อครัวเรือน ครัวเรือนมีผู้สูงอายุในครัวเรือนมากที่สุดอยู่ที่ 4 คน คิดเป็นอัตราการพึ่งพาร้อยละ 78 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่พบมากที่สุดคือมัธยมศึกษาตอนต้น สัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ที่ร้อยละ 62 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีสัดส่วนร้อยละ 70 หัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงานมีเพียงร้อยละ 18 ส่วนใหญ่ประกอบกิจการส่วนตัวมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65 มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองร้อยละ 98 สัดส่วนครัวเรือนที่มีการออมเงินร้อยละ 89 ของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละครัวเรือนมีเงินออมเฉลี่ยที่ 93 ดอลลาร์ต่อเดือน (ที่อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับ 8,000 กีบ) ในนั้นเป็นหัวหน้าครัวเรือนเพศชายที่มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจที่จะออมและปริมาณการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าเป็นเพศชายมีแนวโน้มเงินออมทางการเงินที่มีสภาพคล่องสูงกว่า ขณะเดียวกันนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้หญิงจะลงทุนในบ้านของตนมากกว่าโดยมีการออมเงินในรูปแบบสินทรัพย์คงทนในครัวเรือนมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้ชาย แม้ว่าจำนวนการถือครองสินทรัพย์ที่เป็นพาหนะจะใกล้เคียงกัน แต่ในสินทรัพย์อื่น ๆ เช่น ปศุสัตว์

ขนาดเล็ก และที่ดินยังคงเป็นหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะเป็นผู้ที่ออมและถือครองมากกว่า บัณฑิตด้าน อายุ จำนวนปีการศึกษา ขนาดของครัวเรือน ครอบครัวที่อาศัยในเขตตัวเมือง และหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความน่าจะเป็นต่อการออมและปริมาณการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บัณฑิตด้านรายได้และครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่ดินและบ้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความน่าจะเป็นต่อการออม และปริมาณการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์สำหรับนักวิจัยในการรับรู้ว่าการออมในรูปแบบที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม สามารถใช้ในการทำนายทฤษฎีทางสังคมและเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ เนื่องจากโอกาสในการหารายได้ของผู้หญิงยังมีน้อย ผู้หญิงมีภาระหน้าที่ดูแลงานบ้านและรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้การวางแผนทางการเงินและการเก็บเงินออมสำรองฉุกเฉินทำได้ยาก ปัจจุบันสังคมลาวมีความเจริญก้าวหน้า และมีความเทียบเท่ากันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย “มากขึ้นกว่าเดิม” ถึงแม้ว่าผู้หญิงได้มีส่วนร่วมร่วมกับผู้ชายในการผลิตเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่บางครั้งบทบาทของเพศหญิงก็ยังคงถูกมองข้าม และถือว่าผู้หญิงเป็นผู้ช่วยทำงานให้กับผู้ชายเท่านั้น โดยถือว่าผู้ชายเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำครอบครัว ความเท่าเทียมระหว่างเพศยังคงเป็นปัญหาระดับโลกที่องค์กรระหว่างประเทศให้ความสำคัญ ถึงแม้ว่ารัฐบาลลาวก็ได้มีนโยบายจัดตั้งกองทุนพัฒนาและนโยบายปฏิบัติการกองทุนของสหพันธ์แม่หญิงที่โซ้อยู่ เป็นแนวทางการพัฒนาสตรีในแบบ Women in Development ที่บูรณาการผู้หญิงเข้าสู่การพัฒนาภาคเศรษฐกิจ ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้าถึงสินเชื่อ กู้ยืมเงินทุนไปทำการผลิตเพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน เพื่อเป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้มุ่งไว้ที่จะจัดความยากจน แต่การศึกษาของ มณีวอน หลวงสมบัติ (2554) กลับพบว่านโยบายหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐที่เป็นการพัฒนาอยู่ในกรอบโครงสร้างสังคมเดิม คือโครงสร้างชายเป็นใหญ่ มากกว่าที่จะได้มาซึ่งความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชาย โดยรัฐบาลลาวเน้นไปที่การใช้กฎหมายระเบียบข้อบังคับมากกว่าจิตสำนึกทางสังคม ในระดับชุมชนที่ให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการจัดตั้งกองทุนพัฒนา และการกำหนดเป็นนโยบายจากทางภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องในแต่ละท้องถิ่นเฉพาะ แม้ว่าเป็นการพัฒนาที่ยังอยู่ในกรอบคิดแบบ Women In Development แต่ยังคงขาดประเด็นของการเสริมอำนาจ (Empowerment Approach) ในรูปแบบ Gender and Development ซึ่งเป็นการเสริมอำนาจให้กับผู้หญิงโดยสร้างความเข้มแข็งที่มาจากในตัวผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองเป็นกระบวนการที่ปฏิบัติจากล่างสู่บน (Bottom-Up) กระบวนการสร้างจิตสำนึก และความสามารถให้ผู้หญิงนำไปสู่การปฏิบัติที่มีส่วนร่วมในการควบคุมและอำนาจการตัดสินใจเพื่อปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น และในระดับครัวเรือนได้ชี้ให้เห็นว่า การเสริมอำนาจให้แก่ผู้หญิงในระดับครัวเรือนผ่านการเข้าถึงกองทุนต่าง ๆ ได้สัมพันธ์อยู่กับการแบ่งงานกันทำตามเพศสภาวะ การเข้าถึงการควบคุมทรัพยากร และการตัดสินใจโดยถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีส่วนในกระบวนการคิดและตัดสินใจ แต่สุดท้ายมักจะขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ชาย แต่หากมีการเสริมอำนาจบทบาทผู้หญิงให้มีความเท่าเทียมกับผู้ชายในด้านต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้หญิงที่ยากจนได้เข้าถึงกองทุนมากขึ้น การลดอัตราดอกเบี้ยและการเพิ่มระยะ

เวลาในการผ่อนชำระให้กับผู้หญิงที่อยู่ในกลุ่มเปราะบาง เพื่อช่วยเหลือให้ผู้หญิงและหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงเหล่านี้สามารถเข้าถึงแหล่งทุน สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้เพิ่มขึ้นส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มการออมของผู้หญิงที่เป็นผู้นำในครัวเรือน เพื่อประสิทธิภาพในครัวเรือน การศึกษาของ Liu, Liu, and Ma (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของการมีส่วนร่วมของแรงงานเพศหญิงส่งผลให้การออมของครอบครัวชาวจีนเพิ่มสูงขึ้น ทำการศึกษาผู้หญิงที่แต่งงานแล้วควบคุมตัวแปรลักษณะบุคคล ตัวแปรลักษณะครอบครัว และตัวแปรลักษณะภูมิภาค เช่นอายุ การศึกษา ระดับสุขภาพ รายได้ของสามี จำนวนลูก ราคาของที่อยู่ จนไปถึงอยู่ในชุมชนเดียวกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของแรงงานหญิงที่แต่งงานแล้วส่งผลให้อัตราการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากระดับรายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ระดับการบริโภคของครัวเรือนไม่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ การมีส่วนร่วมของแรงงานหญิงไม่ได้ลดแรงจูงใจในการออมของครอบครัวลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่เพิ่มอัตราการออมของครัวเรือนให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ การศึกษาของ Doss (1996) พบว่าทรัพย์สินที่ถือครองโดยผู้หญิงส่งผลต่อรูปแบบการใช้จ่ายในครัวเรือน การเพิ่มสัดส่วนทรัพย์สินของผู้หญิงส่งผลให้สัดส่วนการบริโภคในครัวเรือนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50 แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวยังพบในค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและสามารถลดค่าใช้จ่ายในสุรา ยาสูบ และกิจกรรมสันทนาการได้ นอกจากนี้งานวิจัยของ Lundberg, Pollak, and Wales (1995) ได้ทดสอบผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายในประเทศอังกฤษ โดยดำเนินนโยบายเปลี่ยนเงินอุดหนุนบุตรจากให้พ่อแม่แม่แทน ผลที่ได้พบว่า ค่าใช้จ่ายของแม่และเสื้อผ้าของเด็กเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายของพ่อก่อนดำเนินนโยบาย ดังนั้นเงินออมจึงมีความสำคัญมากขึ้นกว่าเดิมในการรักษาครอบครัวให้อยู่รอดเมื่อเกิดวิกฤต โดยเฉพาะที่ประเทศลาวผู้หญิงมีโอกาสนในการหารายได้น้อย มีภาระหน้าที่ดูแลงานบ้าน และรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตร หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงก็มีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย การสนับสนุนมุ่งเน้นไปที่การลงทุนในสตรีในฐานะคนงานและผู้มีรายได้ในครัวเรือนจึงช่วยเพิ่มความสามารถในการฟื้นตัวของครอบครัว หากได้รับการสนับสนุนโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสิทธิบทบาทสตรีในฐานะแรงงานและผู้มีรายได้ในครัวเรือนจากรัฐบาล จะช่วยเพิ่มความสามารถในการฟื้นตัวของครัวเรือน ส่งเสริมความมั่นคงทางการเงิน ยกระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือนได้ และจะทำให้ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญร่วมกับผู้ชายในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองลาวมากขึ้นและมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ

บรรณานุกรม (References)

- Abdelkhalek, T., Arestoff, F., Freitas N., & Mage, S. (2010). A Microeconometric analysis of household savings determinants in morocco. *African Review of Money Finance and Banking*.
- Ahmad, M., & Asghar, T. (2004). Estimation of Saving Behaviour in Pakistan Using Micro Data. *Lahore Journal of Economics*, 9(2).
- Alemu, B. (2021). Determinant Of Saving Performance Of Women Headed Households In Bahirdar City. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR)*, 5(2), 207-245.
- Bui, T. (2000). *Household saving behaviour in developing countries: the case of Vietnam*. Doctoral dissertation, Australian National University. Retrieved from https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/144957/2/b21056110_Bui_T_Q.pdf
- Doss, C. R. (1996). Women's bargaining power in household economic decisions: Evidence from Ghana (No. 1701-2016-139213).
- Fisher, P. (2010). Gender differences in personal saving behaviors. *Journal of financial counseling and planning*, 21(1).
- Gugerty, M. K. (2007). You Can't Save Alone: Commitment in Rotating Savings and Credit Associations in Kenya. *Economic Development and Cultural Change*, 55(2), 251-282.
- Gujarati, D.N. (2004). *Basic Econometrics (4th ed.)*. New York: McGraw Hill.
- Howe, L., J. R. Hargreaves, and S. R. Huttty. (2008). Issue in the construction of wealth indices for the measurement of socio-economic position in low-income countries. *Emerging Themes in Epidemiology*, 5(3).
- Keynes, J. M. (1936). *The general theory of employment, interest and money*. London: MacMillan.
- Lao Statistics Bureau. (2010). Labour Force and Using Child Labour Survey 2010. The National Statistical. Retrieved from https://laosis.lsb.gov.la/board/BoardList.do?bbs_bbsid=B404
- Lundberg, S. J., Pollak, R. A., & Wales, T. J. (1997). Do Husbands and Wives Pool Their Resources? Evidence from the United Kingdom Child Benefit. *The Journal of Human Resources*, 32(3), 1997, 463–80.
- Liu, X. , Liu, M. and Ma, Y. (2021). The Impact of Female Labor Participation on Household Savings Rate. *American Journal of Industrial and Business Management*, 11, 131-156.

- McFadden, D. (1973). Conditional Logit Analysis of Qualitative Choice Behavior. In P. Zarembka (Ed.), *Frontiers in Econometrics* (pp. 105-142). Wiley, New York: Academic Press.
- McLennan, M. (2018), *Gender Retirement Savings Gap for Low-Income Professionals*. Oliver Wyman
- Munozmoreno, R., Tandrayen-Ragoobur, V., Seetanah, B., & Sannasse, R. (2013). *Demographic Transition and Savings Behavior in Mauritius*. January 2013, French: University of Mauritius.
- Nadeem, M. (2020). Household Savings behavior in Rural and Urban Areas in Punjab, Pakistan. *xllkogretim Online - Elementary Education Online*, 2020; 19(4), 5718-5727. Retrieved from <http://ilkogretim-online.org>.
- Njung'e, P. (2013). *Gender and household savings behavior in kenya*. Nairobi: University of Nairobi
- Oxford Economics.(2014). Another penny saved:The economic benefits of higher US household Saving Retrieved from <https://www.oxfordeconomics.com/publication/open/251342>.
- Paxton, J. (2009). Subsistence Savings Strategies of Male- and Female-Headed Households: Evidence from Mexico. *Eastern Economic Journal*, 35(2), 209–231.
- Kobsak, P., Kiatipong, A., Thammanoon, S. (2005). Long- term Saving in Thailand:Are we saving enough and what are the risk. Bank of Thailand Economic Symposium 2005. 17-18 August 2005, at ESCAP Hall, United Nations Conference Centre, Bangkok.
- Rehman, H. U., Faridi, M. Z., & Bashir, F. (2010). Households Saving Behaviour in Pakistan: A Case of Multan District. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)*, 30(1), 17-29.
- Rousseeuw, P.J. & Leroy, A. M. (1987). *Robust Regression and Outlier detection*. New York: John Wiley & Sons.
- Seguino, S. and Floro, M. S. (2003). Does Gender Have Any Effect on Aggregate Savings? An Empirical Analysis, *International Review of Applied Economics*, 17(2), 147-166.
- Smith, R. (1990). Factors Affecting Saving, Policy Tools, and Tax Reform: A Review, *IMF Staff Papers* 37(1), 1-70.
- Souksavanh, K. (2013). *The Impact of Household Saving on Development of Rural Livelihoods: Evidence from Luang Prabang Northern Laos* (Paper No.10/2013). Mekong Institute Research Working Paper Series 2013. Laos: Author
- Tadele M. (2015). Household saving Performance in Jimma Zone of Oromia Region, Jimma University Ethiopia, *Journal Economics and Sustainable*, 4(3), 2013

- Thipbharos, T. . (2020). Application of Tobit-piecewise Regression in Economics Data Consisting of Outliers. *Suthiparithat*, 29(91), 47–63. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/DPUSuthiparithatJournal/article/view/244428>
- Tobin, J. (1958). Estimation of Relationships for Limited Dependent Variables. *Econometrica*, 26, 24-36.
- World Bank. (2022). Gross Domestic Saving (%/GDP) - Lao PDR. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDS.TOTL.ZS?locations=LA>
- ภรณ์รัตน์ ดวงใจสืบ. (2555). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย = *Saving behavior of households in Thailand*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นจาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:118048>
- มณีวอน หลวงสมบัติ. (2554). ผลกระทบของโครงการกองทุนพัฒนาที่มีต่อความสัมพันธ์ หญิง-ชาย: กรณีศึกษากองทุนพัฒนา บ้านนาคุณเหนือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) สืบค้นจาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:114802>
- ลำพอง คัญทะสวัน. (2008). ภาพตัวแทนผู้หญิงในนิตยสารของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ช่วงปี ค.ศ. 2002-2007. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สืบค้นจาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:110692>
- อริพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา. (2562). ความสามารถในการออมของครัวเรือนไทย เปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 6(2), 1-17